

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/71/71/96

SPOSOBY WALKI Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Jednym z kosztów transformacji systemowej w Polsce jest wzrost przestępczości, a zwłaszcza zwiększenie się liczby przestępstw z użyciem broni palnej. Zjawisko to bardzo niepokoi opinię publiczną, która domaga się od rządu podjęcia skutecznych środków zaradczych. Jedną z form nacisku stały się organizowane ostatnio w wielu miastach Polski „czarne marsze”.

Jednocześnie gotowy jest już projekt nowego kodeksu karnego, w którym podwyższona została górna granica kar za niektóre ciężkie przestępstwa, natomiast obniżona dolna granica kar za przestępstwa o małej szkodliwości społecznej. Ma to korzystnie wpłynąć na profilaktykę przestępczości przez wydłużenie okresu izolowania osób, które popełniły najgroźniejsze przestępstwa, oraz zapobieganie demoralizacji w więzieniach sprawców wykroczeń.

SPOŁECZNA OCENA SKUTECZNOŚCI RÓŻNYCH METOD ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPCZOŚCI

W związku z tym, że przestępczość urasta do rangi jednego z najpoważniejszych problemów społecznych, postanowiliśmy zbadać, jakie metody jej zapobiegania opinia publiczna uważa za najskuteczniejsze¹. Respondenci mogli wybrać dwa z ośmiu zaproponowanych im sposobów przeciwdziałania przestępczości.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (71), 12-15 kwietnia ‘96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=11179).

Tabela 1

w procentach

Co, Pana (i) zdaniem, mogłoby najskuteczniej ograniczyć skalę przestępczości?	IV '94	IV '96
Surowsze, dłuższe wyroki więzienia dla przestępców	45	49
Więcej policjantów na ulicach i w miejscach publicznych	40	48
Przyznanie policji większych uprawnień do używania broni wobec przestępców	36	32
Lepsza współpraca społeczeństwa z policją, pomaganie policji	20	17
Ograniczanie liczby brutalnych filmów w telewizji	9	16
Ograniczenie napływu cudzoziemców do Polski	11	15
Zorganizowanie pomocy dla osób wychodzących z więzienia, np. pomoc w znalezieniu pracy, mieszkania	23	13
Większa ostrożność ludzi (dobre zamki w drzwiach, unikanie niebezpiecznych miejsc itp.)	9	7
Inne	4	2
Trudno powiedzieć	1	1

Zdaniem respondentów, bezpieczeństwo obywateli zależy w głównej mierze od działalności policji. Ważną rolę w zapobieganiu przestępczości odgrywa według nich także prewencja szczególna, natomiast mniejsze znaczenie ma udział społeczeństwa oraz pośrednie metody profilaktyki społecznej: pomoc postpenitencjarna, ograniczenie eksponowania przemocy w telewizji.

Prawie połowa badanych twierdzi, że do zahamowania przestępczości mogą przyczynić się przede wszystkim „surowsze, dłuższe wyroki więzienia dla przestępców” oraz zwiększenie liczby policjantów „na ulicach i w miejscach publicznych”.

Co trzeci ankietowany jest zdania, że policji należy przyznać większe uprawnienia do używania broni wobec przestępców.

Prawie o połowę mniej respondentów uważa za skuteczną: współpracę społeczeństwa z policją, ograniczenie liczby brutalnych filmów pokazywanych w telewizji, ograniczenie napływu cudzoziemców do Polski, pomoc osobom opuszczającym więzienie.

Niewiele osób (7%) odwoływało się do wiktymologicznych przyczyn przestępczości, twierdząc, że ludzie powinni być bardziej ostrożni.

Przekonanie o skuteczności bezpośrednich form zapobiegania przestępczości - zintensyfikowania pracy policji oraz izolowania sprawców przestępstw dominuje we

wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Jednak respondenci lepiej wykształceni, dobrze oceniający własną sytuację materialną oraz mieszkańcy miast akcentują potrzebę nasilenia działań policji, natomiast mieszkańcy wsi, osoby gorzej wykształcone, o niższym statusie materialnym kładą nacisk na wymierzanie przestępcom bardziej dotkliwych kar więzienia.

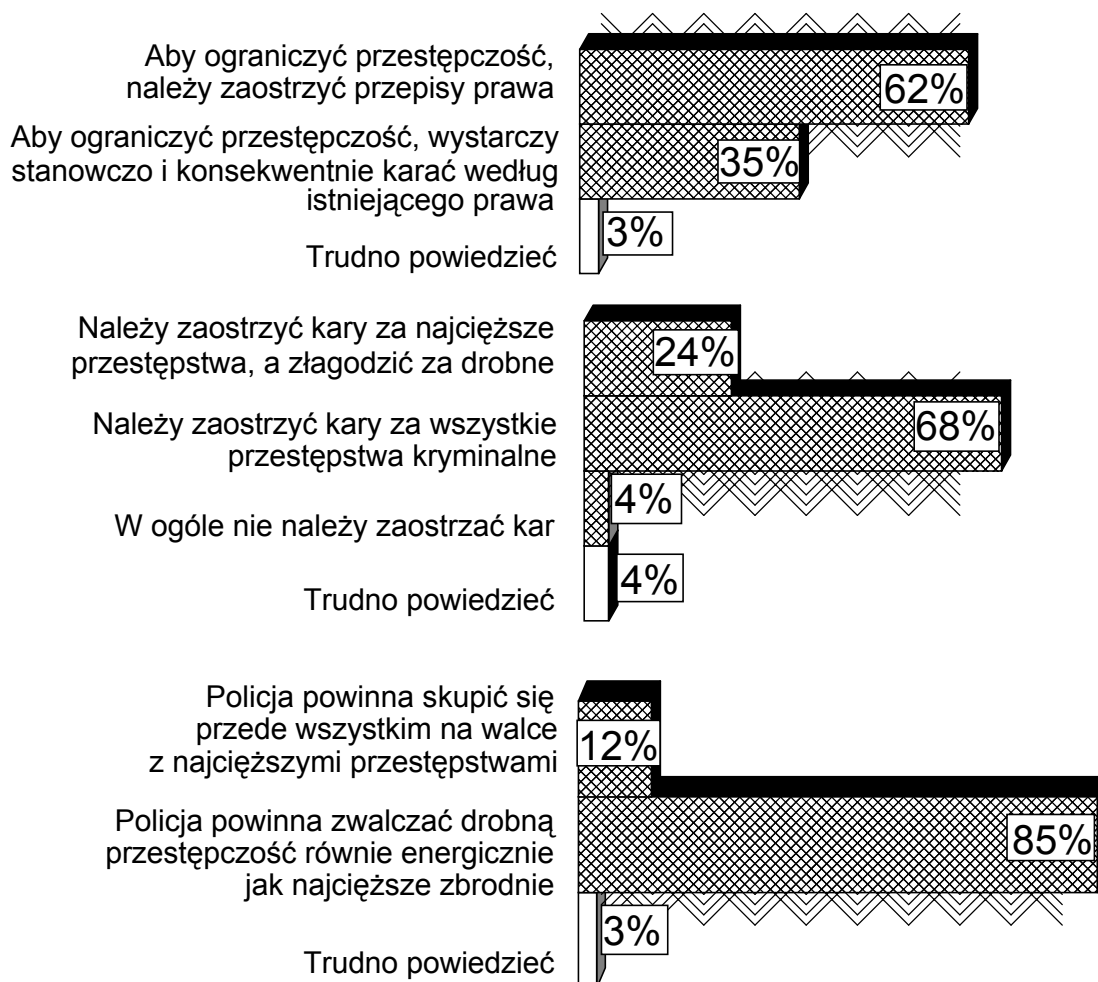
Ponadto badani z wyższym wykształceniem częściej niż inni dostrzegają znaczenie ograniczenia pokazywania przemocy w telewizji oraz resocjalizacji przestępców w profilaktyce społecznej, natomiast osoby słabo wykształcone częściej uznają za uzasadnione ograniczenie napływu cudzoziemców do Polski.

W porównaniu z wynikami badania sprzed dwóch lat w świadomości społecznej nastąpiły niewielkie, choć ciekawe zmiany w sposobie myślenia o zapobieganiu przestępczości. Nie zmieniły się preferowane przez ankietowanych metody jej zwalczania, jednak więcej osób domaga się obecnie zwiększenia patroli policyjnych oraz surowszych wyroków dla przestępców. Więcej badanych niż dwa lata temu dostrzega również kryminogenny wpływ przemocy pokazywanej w telewizji. Jednocześnie o 10 punktów procentowych zmniejszył się odsetek osób podkreślających skuteczność resocjalizacji przestępców. W postawach społecznych widoczny jest więc wzrost radykalizmu wyrażający się w rosnącym nacisku na natychmiastowe efekty zwalczania przestępczości.

OCENA POZIOMU PUNTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

Kryminolodzy twierdzą, że od popełnienia przestępstwa odstrasza nie tyle wysokość kary, ile jej nieuchronność i szybkość wykonania. Podstawowe znaczenie dla zapobiegania przestępczości ma więc stopień wykrywalności przestępstw, a nie restrykcyjne prawo karne. Opinia naukowców, jakkolwiek dość często ostatnio prezentowana w mediach, nie znajduje odzwierciedlenia w odczuciach społecznych.

RYS. 1. KTÓRA Z PONIŻSZYCH OPINII JEST NAJBLIŻSZA PANA(I) POGLĄDOM?

Prawie dwie trzecie badanych jest zdania, że w celu ograniczenia przestępczości należy zaostrzyć przepisy prawa. O tym, że wystarczy konsekwentnie i stanowczo karać według istniejącego prawa, przekonana jest jedna trzecia respondentów.

Większość ankietowanych (68%) opowiada się za zaostrzeniem kar za wszystkie przestępstwa kryminalne. Co czwarty badany chciałby bardziej surowych kar za najcięższe przestępstwa, a złagodzenia ich za drobne przewinienia. Tylko 4% społeczeństwa nie chce w ogóle zaostrzania kar.

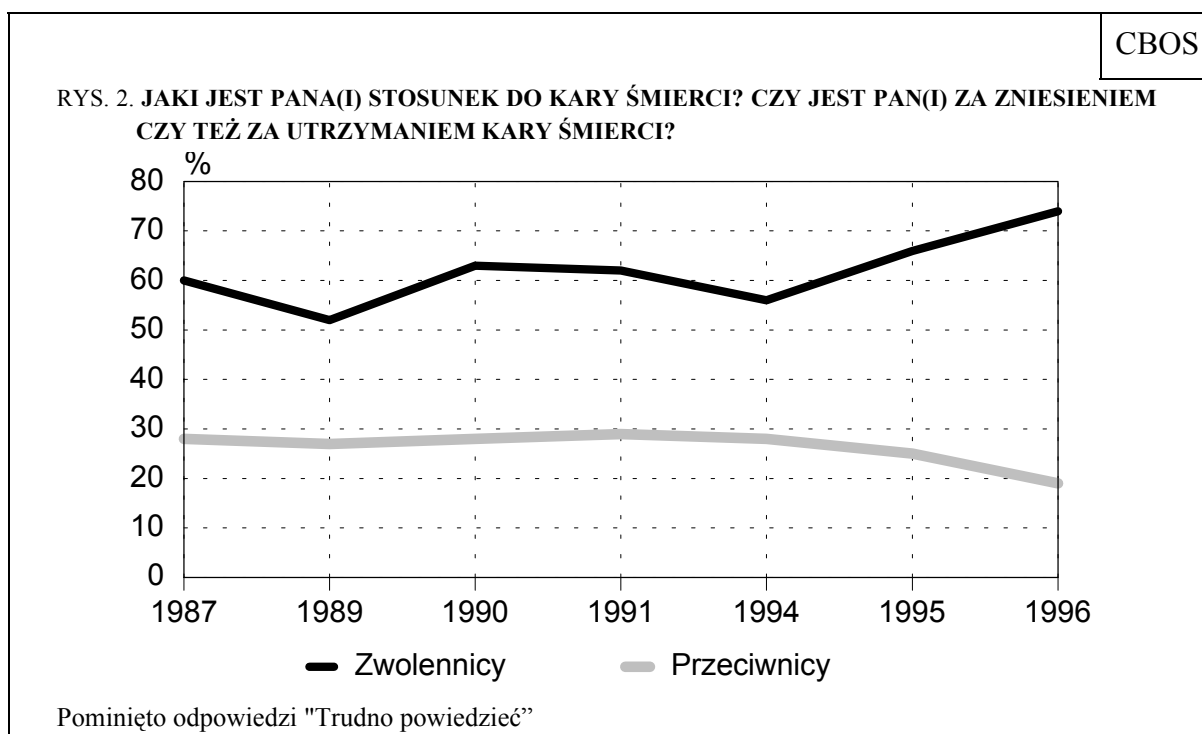
Zdecydowana większość ankietowanych uważa również, że policja powinna zwalczać drobną przestępczość równie energicznie jak najcięższe zbrodnie. Tylko 12% badanych za najważniejsze zadanie policji uznaje walkę z najcięższymi przestępstwami. Rozkład opinii w tej kwestii jest zrozumiały, jeśli weźmiemy pod uwagę powszechność występowania drobnej przestępczości oraz jej niewielką wykrywalność.

Na preferowane sposoby zapobiegania przestępczości i związany z tym stopień punitywności badanych wpływa przede wszystkim ich wykształcenie, status materialny oraz aktywność religijna. Za wprowadzeniem bardziej restrykcyjnych przepisów prawa karnego najrzadziej opowiadają się osoby najlepiej wykształcone, o najwyższych dochodach, nie uczestniczące w praktykach religijnych. Związek między niskim materialnym poziomem życia badanych a wysuwanymi przez nich żądaniami zaostrzenia prawa uprawdopodobnia tezę, zgodnie z którą wzmożona punitywność stanowi reakcję na gorsze przystosowanie do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Jednocześnie potwierdza się teza, tłumacząca większą represywność niskim wykształceniem i tradycyjnym światopoglądem.

STOSUNEK DO KARY ŚMIERCI

Wiele kontrowersji nie tylko wśród polityków, ale także w całym społeczeństwie budzi stosowanie kary śmierci. W obowiązującym kodeksie karnym stanowi ona najwyższy wymiar kary, natomiast nie przewidziano jej w projekcie nowego kodeksu karnego. Obecnie w Polsce obowiązuje moratorium na wykonywanie kary śmierci, jednak pojawiają się głosy, że wobec nasilającej się przestępczości należałoby przywrócić jej stosowanie.

Według naszych najnowszych badań, za utrzymaniem kary śmierci opowiada się trzy czwarte Polaków, natomiast jej zniesienie postuluje co piąty badany.

Na otrzymane wyniki mógł mieć wpływ termin realizacji badania - opinia publiczna była wciąż jeszcze poruszona zabójstwem studenta, będącego świadkiem napadu. Tezę tę potwierdza znaczny (o 8 punktów procentowych) wzrost liczby zwolenników kary śmierci od czasu ostatniego pomiaru w październiku '95. Jednocześnie trzeba podkreślić, że od roku 1994 akceptacja najwyższego wymiaru kary systematycznie wzrasta i w roku bieżącym osiągnęła nie notowany do tej pory wskaźnik.

Stosunek do kary śmierci związany jest z poczuciem zagrożenia przestępczością. Jej zwolennikami nieco częściej niż inni są badani obawiający się, że mogą stać się ofiarą przestępstwa.

Tabela 2

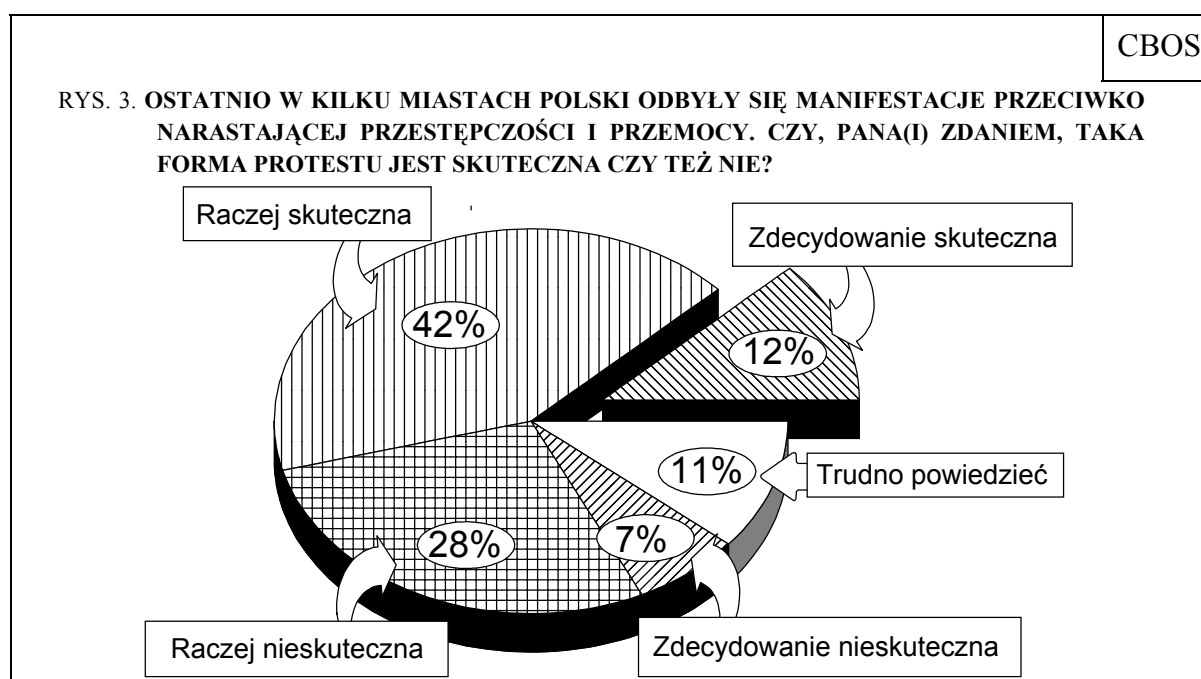
w procentach

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Czy jest Pan(i) za utrzymaniem czy też za zniesieniem kary śmierci?		
	Za utrzymaniem	Za zniesieniem	Trudno powiedzieć
Nie obawiam się	69	23	8
Obawiam się, ale nie tak bardzo	75	19	6
Bardzo się obawiam	81	13	6

Poglądy ankietowanych w tej kwestii różnicuje jednak przede wszystkim wykształcenie i aktywność religijna. Wśród zwolenników kary śmierci najmniej jest osób z wykształceniem wyższym oraz najczęściej uczestniczących w praktykach religijnych. Jednocześnie trzeba podkreślić, że materialny status respondentów nie wpływa na ich stosunek do najwyższego wymiaru kary. Ankietowani, którzy akceptują karę śmierci, częściej niż jej przeciwnicy domagają się bardziej restrykcyjnego prawa.

SPÓŁECZNE INICJATYWY PRZECIW PRZESTĘPCZOŚCI

W kilku miastach Polski odbyły się ostatnio tzw. czarne marsze, organizowane pod hasłami solidarności z ofiarami przestępstw i walki z przestępczością. W związku z tym zapytaliśmy naszych respondentów, czy wierzą w skuteczność takiej formy protestu.

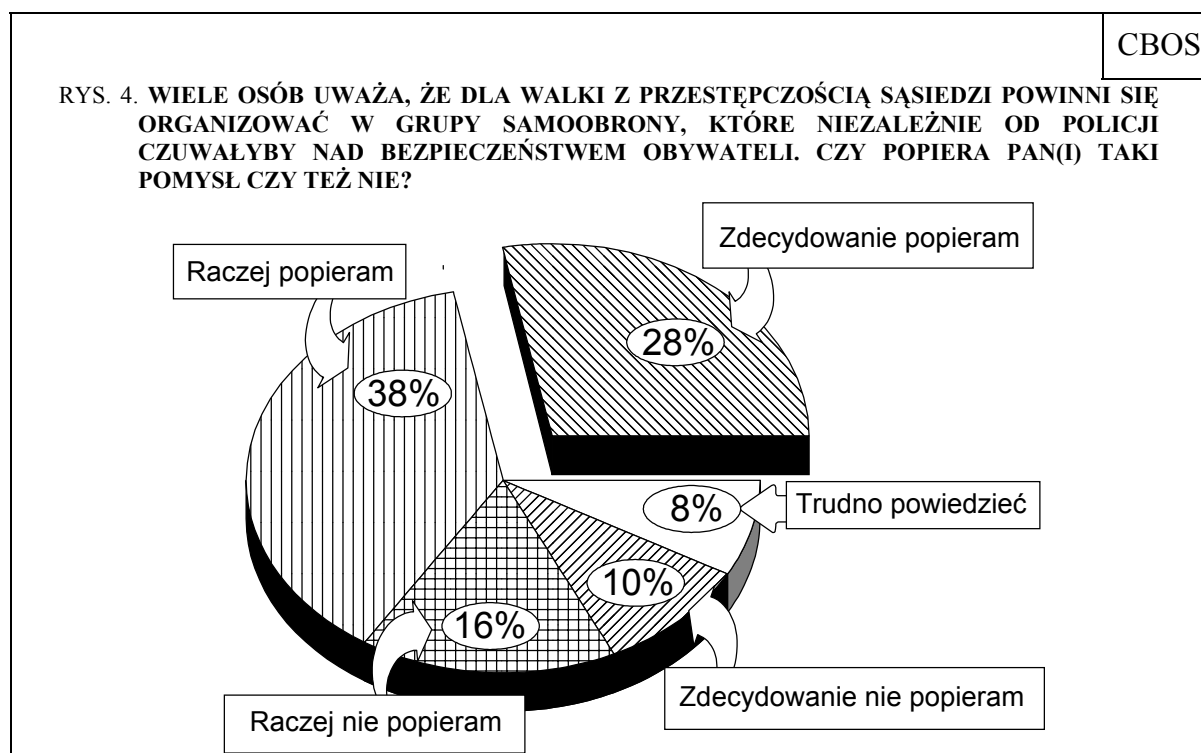
Ponad połowa badanych uważa, że tego rodzaju manifestacje mogą przyczynić się do zahamowania przestępczości. Odmiennego zdania jest co trzeci ankietowany. O zasadności organizowania masowych protestów przeciwko przemocy przekonane są przede wszystkim osoby żywiące obawy, że same mogą stać się ofiarami przestępstwa. „Czarne marsze” stanowią więc w istocie wyraz społecznego poczucia zagrożenia przestępczością.

Tabela 3

w procentach

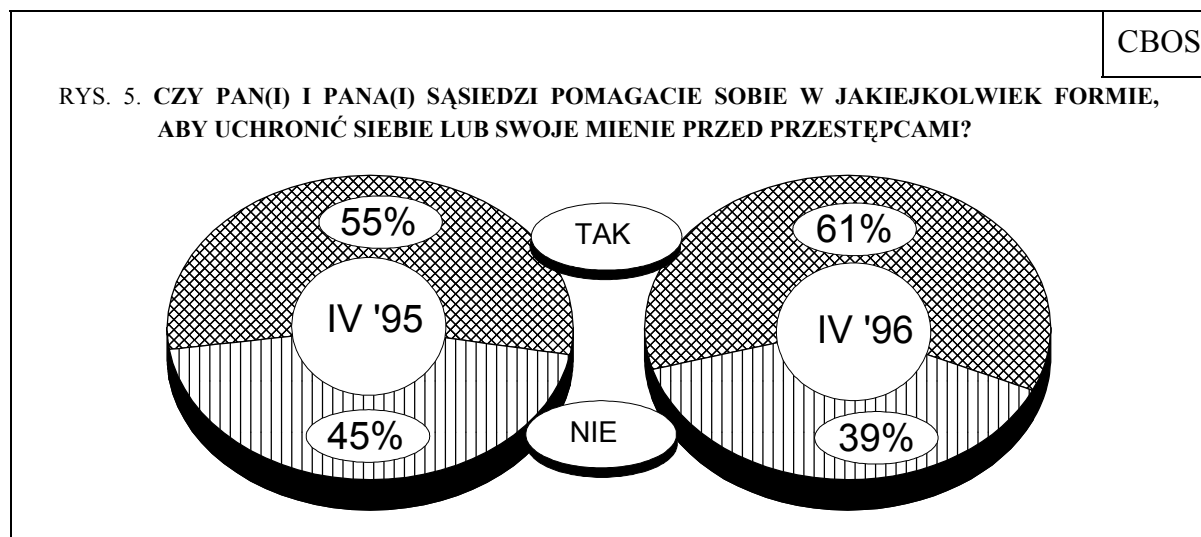
Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Ocena skuteczności manifestacji przeciwko przemy		
	Skuteczne	Nieskuteczne	Trudno powiedzieć
Nie obawiam się	44	41	15
Obawiam się, ale nie tak bardzo	59	35	6
Bardzo się obawiam	59	28	13

Respondenci ustosunkowywali się także do opinii o organizowaniu przez obywateli sąsiedzkich grup samoobrony, działających niezależnie od policji.

Inicjatywę tę akceptuje dwie trzecie badanych, natomiast przeciwny jej jest co czwarty ankietowany. Stosunek do organizowania grup samoobrony różnicuje przede wszystkim wykształcenie - im respondenci są lepiej wykształceni, tym rzadziej aprobuje tę metodę zapobiegania przestępczości. Najwięcej zwolenników znajduje ta koncepcja wśród rolników i osób o najniższych dochodach, odrzucają ją natomiast przede wszystkim mieszkańcy największych miast (w których poczucie zagrożenia przestępczością jest największe), kadra kierownicza i inteligencja, osoby najlepiej zarabiające. Pozostaje otwarte pytanie, czy poczucie zagrożenia przestępczością jest tak duże, że badani, niezależnie od deklarowanego poparcia dla tej idei, rzeczywiście włączyliby się w organizowanie tego rodzaju grup.

Ponad połowa respondentów, aby nie paść ofiarą przestępstwa, korzysta jednak z jakiejś formy pomocy sąsiedzkiej. W porównaniu z rokiem ubiegłym o 6 punktów procentowych wzrosła liczba osób korzystających z takiej pomocy.

Pomoc sąsiedzka jest szczególnie ceniona przez osoby, których krewni, znajomi czy sąsiedzi w ciągu ostatniego roku padli ofiarą przestępstwa. Co ciekawe, respondenci ci rzadziej niż inni wyrażają poparcie dla zakładania sąsiedzkich grup samoobrony, najwyraźniej nie wierząc w skuteczność ich działania.

Tabela 4

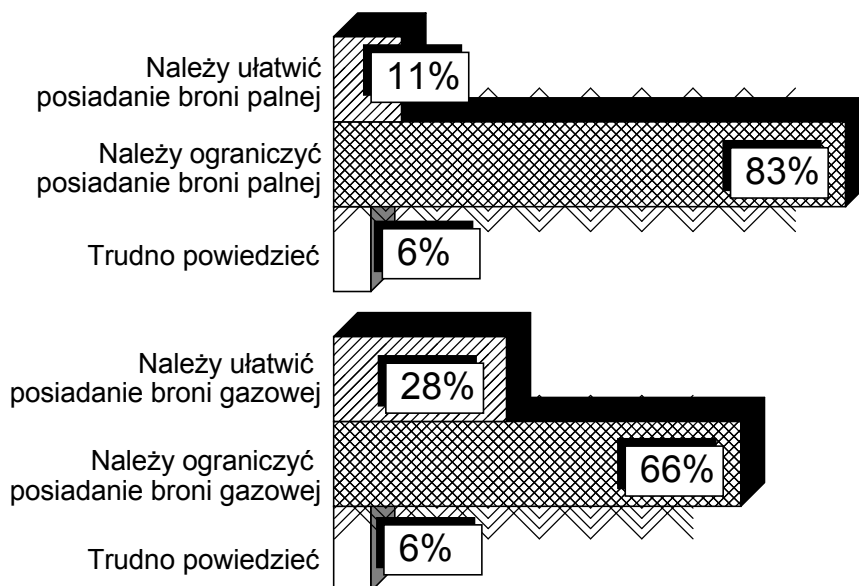
w procentach

Czy komuś z Pańskich krewnych, sąsiadów, znajomych, komuś znanemu Panu(i) osobiście, zdarzyło się paść ofiarą przestępstwa w ciągu ostatniego roku?	Czy Pan(i) i Pana(i) sąsiedzi pomagacie sobie w jakiejkolwiek formie, aby uchronić siebie lub swoje mienie przed przestępcami?	
	Tak	Nie
Tak	70	30
Nie	58	43

DOSTĘPNOŚĆ BRONI A ZAPOBIEGANIE PRZESTĘPCZOŚCI

Chcieliśmy także zbadać, czy w odczuciu społecznym na poprawę stanu bezpieczeństwa wpłynęłoby ułatwienie otrzymywania zezwoleń na posiadanie broni czy też przeciwnie - zaostrzenie przepisów z tym związanych.

RYS. 6. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W OBECNEJ SYTUACJI NALEŻY UŁATWIĆ OTRZYMYWANIE ZEZWOLEŃ NA POSIADANIE BRONI PALNEJ LUB GAZOWEJ PRZEZ ZWYKŁYCH OBYWATELI CZY TEŻ PRZECIWNIE - ZAOSTRZYĆ PRZEPISY DOTYCZĄCE OTRZYMYWANIA ZEZWOLEŃ NA POSIADANIE BRONI?

Uzyskane wyniki świadczą o tym, że w opinii społecznej liberalizacja przepisów regulujących dostępność broni przyczyniłaby się raczej do wzrostu przestępczości niż do zwiększenia osobistego bezpieczeństwa obywateli.

Zdecydowana większość respondentów jest za ograniczeniem liczby osób posiadających broń palną. Odmienne stanowisko wyraża tylko co dziesiąty badany.

Za ograniczeniem dostępu do broni gazowej opowiada się dwie trzecie ankietowanych. Natomiast prawie co trzeci respondent zwiększyłby możliwości jej nabywania. Zwolennikami liberalizacji przepisów dotyczących posiadania broni są przede wszystkim prywatni przedsiębiorcy, a także, choć w mniejszym stopniu, ludzie młodzi - do 44 roku życia, osoby mniej aktywne religijnie, oraz - jeśli chodzi o broń gazową - respondenci o najwyższych dochodach na osobę.

STOSUNEK DO ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPCZOŚCI W ELEKTORATACH POSZCZEGÓLNYCH PARTII

Kwestia narastania przestępczości i stosowania odpowiednich metod w celu jej zapobiegania może stanowić jeden z istotnych elementów programów wyborczych. Wydaje się, że wobec tak wysokiego poziomu społecznej punitywności obietnice zaostrzenia prawa mogą stać się skutecznym sposobem pozyskiwania wyborców. Zwolennicy surowszego prawa dominują w elektoratach wszystkich partii politycznych (ciesząc się ponad 5-procentowym poparciem społecznym).

Wydaje się, że sympatie polityczne badanych tylko w niewielkim stopniu mają związek z ich poglądami na kwestię zapobiegania przestępczości. Na dość duże zróżnicowanie opinii w elektoratach poszczególnych partii wpływa stosunek do kary śmierci.

Tabela 4 w procentach

Potencjalne elektoraty partii politycznych	Stosunek do kary śmierci		
	Utrzymanie	Zniesienie	Trudno powiedzieć
Ruch Odbudowy Polski	87	6	7
Sojusz Lewicy Demokratycznej	82	15	4
Polskie Stronictwo Ludowe	76	18	5
NSZZ „Solidarność”	65	26	9
Unia Pracy	65	24	10
Unia Wolności	52	48	0

Najwięcej zwolenników ma ona wśród wyborców ROP, zarazem jednak jej utrzymanie proponuje niewiele mniejszy odsetek sympatyków SLD. Najrzadziej za karą śmierci opowiadają się wyborcy UW. Wyróżniają się oni na tle sympatyków innych partii zdecydowanie najmniejszą punitywnością. Wśród nich znajduje się prawie tyle samo zwolenników, co i przeciwników kary śmierci oraz najmniej osób opowiadających się za zaostrzeniem przepisów prawa (niewiele ponad połowa). Jako bardziej skuteczne metody zapobiegania przestępczości wymieniają oni: zwiększenie liczby patroli policyjnych (55%) oraz przyznanie policji większych uprawnień do używania broni (40%). Orzekanie dłuższych, surowszych wyroków co czwarty z nich uznaje za równie skuteczne jak resocjalizację byłych więźniów i ograniczenie pokazywania przemocy w telewizji.

Niewielkie różnice poglądów w elektoratach partyjnych obserwujemy również w kwestii prawa do posiadania broni. Zwiększenie dostępu do broni palnej postulują najczęściej sympatycy ROP (18% - trzykrotnie częściej niż wyborcy PSL) oraz UW (16%), natomiast ułatwień w nabywaniu broni gazowej oczekują przede wszystkim zwolennicy UP (38%). Połowa zwolenników ROP opowiada się ponadto za liberalizacją przepisów dotyczących używania broni przez policję. Podobnego zdania jest tylko co czwarty wyborca PSL.

Powstawanie sąsiedzkich grup samoobrony jest w różny sposób przyjmowane w elektoratach poszczególnych partii. W największym stopniu popierają je sympatycy „Solidarności”, UP i PSL (po trzy czwarte z nich), w najmniejszym - zwolennicy ROP (52%) i UW (57%).

Polacy mają poczucie nasilania się przestępczości, dlatego też domagają się zastosowania szybkich i skutecznych środków zapobiegawczych. Wierzą, że proces ten można zahamować przez zaostrzenie prawa, utrzymanie kary śmierci, zasądzenie dłuższych wyroków, wzmocnienie policji. O stopniu determinacji w walce z przestępczością świadczy wysokie poparcie dla takich akcji solidarności społecznej, jak: manifestacje przeciwko przemocy oraz organizowanie sąsiedzkich grup samoobrony.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Co, Pana(i) zdaniem, mogłoby najskuteczniej ograniczyć skalę przestępczości? Proszę wybrać nie więcej niż dwie odpowiedzi. 1 - Surowsze, dłuższe wyroki więzienia dla przestępców; 2 - Więcej policjantów na ulicach i w miejscach publicznych; 3 - Większa ostrożność ludzi (dobre zamki w drzwiach, unikanie niebezpiecznych miejsc itp.); 4 - Przyznanie policji większych uprawnień do używania broni wobec przestępców; 5 - Zorganizowanie pomocy dla osób wychodzących z więzienia; 6 - Ograniczanie liczby brutalnych filmów w telewizji; 7 - Lepsza współpraca społeczeństwa z policją, pomaganie policji; 8 - Ograniczenie napływu cudzoziemców do Polski

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	49	48	6	31	13	16	17	15
Płeć								
Mężczyźni	48	48	6	35	12	13	20	15
Kobiety	50	47	7	29	14	20	13	15
Wiek								
do 24 lat	49	53	5	30	16	7	22	14
25-34	46	43	8	35	15	16	16	17
35-44	49	55	6	27	15	12	19	13
45-54	49	49	8	34	15	17	15	12
55-64	50	38	6	35	10	27	14	18
65 lat i więcej	51	44	6	29	5	22	11	17
Miejsce zamieszkania								
Wieś	61	43	5	26	11	17	14	16
Miasto do 20 tys.	43	51	8	30	14	15	24	16
od 21 do 100 tys.	44	45	7	31	16	19	18	14
101-500 tys.	41	54	7	35	12	16	15	16
501 tys. i więcej mieszk.	37	51	7	45	14	12	19	11
Region								
Północny	47	49	8	27	10	23	22	11
Zachodni	43	51	6	35	14	19	16	14
Środkowozachodni	50	46	10	35	8	14	16	16
Środkowy	55	53	5	34	12	12	16	11
Wschodni	54	44	5	38	9	10	14	17
Południowo-wschodni	49	41	3	22	19	20	18	19
Południowo-zachodni	42	49	8	30	17	19	15	15
Wykształcenie								
Podstawowe	50	47	6	26	10	18	16	19
Zasadnicze zawodowe	55	50	7	31	13	11	15	17
Średnie	47	46	7	36	16	17	18	11
Wyższe	31	48	5	41	17	26	23	6
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	30	52	4	35	18	30	23	7
Prac.umysł.niż.szczebla	50	43	5	43	22	12	13	11
Pracownicy fiz.-umysł.	45	64	16	27	13	10	17	7
Robotnicy wykwalifikowani	48	52	12	34	11	6	20	13
Robotnicy niewykwalifik.	50	48	12	32	8	17	14	20
Rolnicy	71	32	0	30	12	21	11	19
Prywatni przedsiębiorcy	46	47	7	30	16	10	31	12
Bierni zawodowo								
Renciści	55	47	3	29	14	19	10	17
Emeryci	49	41	8	34	5	23	13	16
Uczniowie i studenci	27	72	2	28	17	8	33	13
Bezrobotni	52	48	4	24	11	13	16	27
Gospodynie domowe i inni	47	45	8	26	21	24	19	6
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	41	50	8	33	13	19	22	14
Sektor państwowy	45	47	8	44	13	11	17	12
Sektor prywatny	47	51	8	33	18	12	17	12
Spółdzielczość	71	46	3	29	3	8	27	8
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	58	45	7	25	9	13	17	19
151 - 225	48	46	6	21	17	17	20	21
226 - 325	47	45	7	35	13	20	14	16
326 - 425	49	46	5	29	12	23	17	14
Powyżej 426 zł	41	55	6	45	15	12	16	5
Ocena własnych war. mater.								
Złe	55	48	6	28	12	18	11	16
Średnie	47	46	7	32	12	15	19	16
Dobre	39	49	5	39	18	15	21	10
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	45	37	3	26	10	31	14	23
Raz w tygodniu	52	48	7	29	10	17	17	15
Kilka razy w roku	47	47	8	36	19	11	15	14
W ogóle nie uczestniczy	36	50	5	35	15	17	24	10
Poglądy polityczne								
Lewica	53	49	6	35	10	16	16	14
Centrum	46	45	7	35	16	15	18	16
Prawica	44	51	5	37	15	16	16	13
Trudno powiedzieć	54	47	7	19	10	20	16	17

Tabela 1 cd. Co, Pana(i) zdaniem, mogłoby najskuteczniej ograniczyć skalę przestępczości? Proszę wybrać nie więcej niż dwie odpowiedzi.

(%)

	Inne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	1	1179
Płeć			
Mężczyźni	2	1	557
Kobiety	1	1	622
Wiek			
do 24 lat	0	1	185
25-34	2	0	215
35-44	2	0	264
45-54	0	0	183
55-64	2	0	162
65 lat i więcej	2	5	170
Miejsce zamieszkania			
Wieś	1	2	438
Miasto do 20 tys.	0	0	138
od 21 do 100 tys.	2	1	241
101-500 tys.	1	1	217
501 tys. i więcej mieszk.	3	0	146
Region			
Północny	3	0	125
Zachodni	2	0	119
Środkowozachodni	0	2	182
Środkowy	0	0	215
Wschodni	2	3	148
Południowo-wschodni	3	1	191
Południowo-zachodni	2	1	199
Wykształcenie			
Podstawowe	1	3	408
Zasadnicze zawodowe	1	0	309
Średnie	2	0	375
Wyższe	4	0	87
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	2	0	62
Prac.umysł.niż.szczebla	2	0	120
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	65
Robotnicy wykwalifikowani	2	0	129
Robotnicy niewykwalifik.	1	3	62
Rolnicy	0	0	54
Prywatni przedsiębiorcy	1	0	60
Bierni zawodowo			
Renciści	2	1	157
Emeryci	3	4	198
Uczniowie i studenci	0	0	56
Bezrobotni	0	1	130
Gospodynie domowe i inni	0	0	79
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	0	0	139
Sektor państwowy	3	0	109
Sektor prywatny	2	1	246
Spółdzielczość	4	0	29
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	0	2	235
151 - 225	2	1	195
226 - 325	1	1	277
326 - 425	2	1	176
Powyżej 426 zł	3	0	217
Ocena własnych war. mater.			
Złe	1	1	441
Średnie	2	1	556
Dobre	1	1	182
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	5	2	86
Raz w tygodniu	1	1	666
Kilka razy w roku	1	1	316
W ogóle nie uczestniczy	3	1	110
Poglądy polityczne			
Lewica	1	0	231
Centrum	1	0	345
Prawica	3	0	312
Trudno powiedzieć	1	3	290

Tabela 2. Która z poniższych opinii jest najbliższa Pana(i) poglądom?
 1 - Aby ograniczyć przestępczość, należy zaostrzyć przepisy prawa;
 2 - Aby ograniczyć przestępczość, wystarczy konsekwentnie i stanowczo karać według istniejącego prawa

			(%)	
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	62	35	3	1179
Płeć				
Mężczyźni	61	36	3	557
Kobiety	62	34	4	622
Wiek				
do 24 lat	57	42	1	185
25-34	65	31	4	215
35-44	62	37	2	264
45-54	63	35	2	183
55-64	63	35	2	162
65 lat i więcej	61	31	8	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	31	5	438
Miasto do 20 tys.	66	32	2	138
od 21 do 100 tys.	63	34	2	241
101-500 tys.	59	41	1	217
501 tys. i więcej mieszk.	56	42	2	146
Region				
Północny	62	37	1	125
Zachodni	47	49	5	119
Środkowo-zachodni	71	27	2	162
Środkowy	66	29	5	215
Wschodni	64	31	4	148
Południowo-wschodni	63	34	3	191
Południowo-zachodni	54	44	2	199
Wykształcenie				
Podstawowe	65	29	6	408
Zasadnicze zawodowe	64	35	1	309
Średnie	59	39	1	375
Wyższe	50	45	5	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	43	52	5	62
Prac.umysł.niż.szczębla	68	32	0	120
Pracownicy fiz.- umysł.	58	38	4	65
Robotnicy wykwalifikowani	66	32	1	129
Robotnicy niewykwalifik.	66	29	5	62
Rolnicy	66	33	1	54
Prywatni przedsiębiorcy	48	44	8	60
Bierni zawodowo				
Renciści	65	31	4	157
Emeryci	60	35	5	198
Uczniowie i studenci	54	44	2	56
Bezrobotni	66	32	2	130
Gospodynie domowe i inni	59	38	2	79
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	63	36	2	139
Sektor państwowy	60	37	3	109
Sektor prywatny	57	39	4	246
Spółdzielczość	71	29	0	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	66	30	4	235
151 - 225	61	37	2	195
226 - 325	64	33	3	277
326 - 425	60	36	4	176
Powyżej 426 zł	52	45	3	217
Ocena własnych war. mater.				
Złe	66	30	4	441
Średnie	61	37	2	556
Dobre	54	43	3	182
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	33	6	86
Raz w tygodniu	65	32	3	666
Kilka razy w roku	58	38	4	316
W ogóle nie uczestniczy	51	47	2	110
Poglądy polityczne				
Lewica	63	36	1	231
Centrum	62	36	2	345
Prawica	60	37	3	312
Trudno powiedzieć	62	31	7	290

Tabela 3. Jaki jest Pana(i) stosunek do kary śmierci? Czy jest Pan(i) za zniesieniem czy też za utrzymaniem kary śmierci? 1 - Zdecydowanie za utrzymaniem kary śmierci; 2 - Raczej za utrzymaniem kary śmierci; 3 - Raczej za zniesieniem kary śmierci; 4 - Zdecydowanie za zniesieniem kary śmierci

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	24	13	6	7	1178
Płeć						
Mężczyźni	53	21	15	6	4	556
Kobiety	46	27	11	7	9	622
Wiek						
do 24 lat	46	26	17	4	8	185
25-34	51	23	14	6	6	214
35-44	49	29	10	8	5	264
45-54	55	24	11	4	5	183
55-64	50	23	13	7	8	162
65 lat i więcej	46	20	13	9	12	170
Miejsce zamieszkania						
Wieś	50	25	13	5	8	437
Miasto do 20 tys.	48	27	11	6	9	138
od 21 do 100 tys.	47	27	12	7	7	241
101-500 tys.	49	24	12	9	5	217
501 tys.i więcej mieszk.	55	17	16	5	6	146
Region						
Północny	53	22	14	7	4	125
Zachodni	50	27	10	7	5	119
Środkowo-zachodni	51	21	11	5	6	182
Środkowy	58	23	8	5	5	215
Wschodni	45	28	13	6	8	147
Południowo-wschodni	39	27	22	7	5	191
Południowo-zachodni	45	23	12	7	12	199
Wykształcenie						
Podstawowe	50	21	15	5	9	407
Zasadnicze zawodowe	56	24	10	4	6	309
Średnie	49	27	11	7	7	375
Wyższe	30	32	20	15	3	87
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	33	35	14	15	3	62
Prac.umysł.niż.szczebła	52	28	8	4	8	120
Pracownicy fiz.- umysł.	55	27	7	7	3	65
Robotnicy wykwalifikowani	53	29	12	4	2	129
Robotnicy niewykwalifik.	45	25	10	5	15	62
Rolnicy	55	26	9	5	5	54
Prywatni przedsiębiorcy	58	20	9	7	5	60
Bierni zawodowo						
Renciści	51	23	12	5	8	157
Emeryci	51	20	13	9	8	198
Uczniowie i studenci	39	14	33	7	6	56
Bezrobotni	48	28	13	5	6	129
Gospodynie domowe i inni	48	17	15	6	15	79
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	49	25	8	9	8	139
Sektor państwowy	50	28	12	6	4	109
Sektor prywatny	51	29	11	4	5	246
Spółdzielczość	42	22	7	12	16	29
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 150 zł	47	30	14	3	6	234
151 - 225	47	24	17	6	7	195
226 - 325	54	21	11	7	7	277
326 - 425	49	23	12	6	9	176
Powyżej 426 zł	49	25	11	9	5	217
Ocena własnych war. mater.						
Złe	49	25	13	6	6	440
Średnie	50	23	14	6	8	556
Dobre	48	26	10	9	7	182
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	39	20	21	11	9	85
Raz w tygodniu	48	25	12	6	8	666
Kilka razy w roku	54	24	12	6	4	316
W ogóle nie uczestniczy	50	22	12	9	7	110
Poglądy polityczne						
Lewica	58	22	8	7	4	231
Centrum	51	26	13	5	5	345
Prawica	47	22	15	9	8	312
Trudno powiedzieć	43	28	14	5	10	290

Tabela 4. Ostatnio w kilku miastach odbyły się manifestacje przeciwko narastającej przestępczości i przemocy. Czy, Pana(i) zdaniem, taka forma protestu jest skuteczna czy też nie?
1 - Zdecydowanie skuteczna; 2 - Raczej skuteczna; 3 - Raczej nieskuteczna; 4 - Zdecydowanie nieskuteczna

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	42	28	7	10	1179
Płeć						
Mężczyźni	14	44	27	8	7	557
Kobiety	11	40	29	7	13	622
Wiek						
do 24 lat	9	43	38	6	5	185
25-34	12	37	34	9	9	215
35-44	13	49	26	6	6	264
45-54	11	44	25	9	11	183
55-64	13	44	24	4	14	162
65 lat i więcej	18	32	21	9	21	170
Miejsce zamieszkania						
Wieś	15	40	25	4	16	438
Miasto do 20 tys.	8	43	33	10	6	138
od 21 do 100 tys.	9	42	33	7	8	241
101-500 tys.	11	46	27	7	8	217
501 tys.i więcej mieszk.	17	40	27	13	3	146
Region						
Północny	14	42	27	10	7	125
Zachodni	15	38	26	9	15	119
Środkowo-zachodni	7	36	37	9	11	182
Środkowy	12	50	24	8	6	215
Wschodni	18	41	23	8	10	148
Południowo-wschodni	12	43	28	5	12	191
Południowo-zachodni	11	42	30	7	11	199
Wykształcenie						
Podstawowe	13	42	23	9	13	408
Zasadnicze zawodowe	12	41	32	6	9	309
Średnie	13	43	30	5	9	375
Wyższe	10	39	32	13	6	87
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	8	46	27	13	5	62
Prac.umysł.niż.szczębla	8	46	31	7	8	120
Pracownicy fiz.- umysł.	15	41	26	8	9	65
Robotnicy wykwalifikowani	13	43	33	5	6	129
Robotnicy niewykwalifik.	11	50	26	10	4	62
Rolnicy	9	38	27	5	22	54
Prywatni przedsiębiorcy	16	48	29	7	0	60
Bierni zawodowo						
Renciści	14	41	25	6	14	157
Emeryci	16	38	19	9	19	198
Uczniowie i studenci	5	56	30	2	8	56
Bezrobotni	12	35	42	7	3	130
Gospodynie domowe i inni	10	39	26	10	15	79
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	10	45	31	9	4	139
Sektor państwowy	15	41	30	4	9	109
Sektor prywatny	12	46	28	7	8	246
Spółdzielczość	6	57	20	14	4	29
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 150 zł	11	41	31	6	11	235
151 - 225	14	39	27	7	13	195
226 - 325	13	46	27	5	9	277
326 - 425	10	47	20	11	13	176
Powyżej 426 zł	10	41	34	8	7	217
Ocena własnych war. mater.						
Złe	11	41	29	8	12	441
Średnie	14	44	28	6	9	556
Dobre	11	40	28	9	11	182
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	19	40	23	6	12	86
Raz w tygodniu	12	42	29	5	11	666
Kilka razy w roku	10	42	29	9	9	316
W ogóle nie uczestniczy	14	40	23	15	9	110
Poglądy polityczne						
Lewica	12	42	31	10	6	231
Centrum	12	46	30	6	6	345
Prawica	15	47	25	5	8	312
Trudno powiedzieć	11	33	27	8	21	290

Tabela 5. Wiele osób uważa, że dla walki z przestępczością sąsiedzi powinni się zorganizować w grupy samoobrony, które niezależnie od policji czuwałyby nad bezpieczeństwem obywateli. Czy popiera Pan(i) taki pomysł czy też nie? 1 - Zdecydowanie popieram; 2 - Raczej popieram; 3 - Raczej nie popieram; 4 - Zdecydowanie nie popieram (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	38	16	10	8	1179
Płeć						
Mężczyźni	25	36	18	14	7	557
Kobiety	31	40	14	6	9	622
Wiek						
do 24 lat	29	36	22	8	6	185
25-34	20	39	17	16	8	215
35-44	27	38	16	11	7	264
45-54	29	40	17	9	5	183
55-64	29	43	11	10	8	162
65 lat i więcej	38	32	10	2	17	170
Miejsce zamieszkania						
Wieś	29	44	13	4	10	438
Miasto do 20 tys.	25	44	15	10	5	138
od 21 do 100 tys.	25	35	19	9	12	241
101-500 tys.	27	37	19	11	6	217
501 tys. i więcej mieszk.	34	21	15	26	4	146
Region						
Północny	29	33	21	12	5	125
Zachodni	24	41	17	9	9	119
Środkowo-zachodni	31	36	12	9	11	182
Środkowy	33	38	11	12	5	215
Wschodni	28	37	16	11	8	148
Południowo-wschodni	22	44	17	7	10	191
Południowo-zachodni	28	37	18	8	10	199
Wykształcenie						
Podstawowe	32	44	8	4	13	408
Zasadnicze zawodowe	28	42	16	9	5	309
Średnie	27	32	22	12	7	375
Wyższe	18	29	21	29	3	87
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	19	24	26	25	6	62
Prac.umysł.niż.szczębla	24	29	21	16	10	120
Pracownicy fiz.- umysł.	27	40	14	16	3	65
Robotnicy wykwalifikowani	25	39	18	12	6	129
Robotnicy niewykwalifik.	21	42	20	9	8	62
Rolnicy	24	58	12	6	0	54
Prywatni przedsiębiorcy	25	40	17	13	5	60
Bierni zawodowo						
Renciści	32	42	8	6	11	157
Emeryci	33	35	11	5	15	198
Uczniowie i studenci	33	35	21	7	4	56
Bezrobotni	28	42	20	4	6	130
Gospodynie domowe i inni	32	41	13	6	8	79
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	22	30	22	18	8	139
Sektor państwowy	30	29	15	17	9	109
Sektor prywatny	23	41	18	14	4	246
Spółdzielczość	19	46	16	8	11	29
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 150 zł	29	48	12	4	7	235
151 - 225	26	40	18	7	8	195
226 - 325	34	35	15	7	9	277
326 - 425	22	41	16	11	11	176
Powyżej 426 zł	27	28	19	20	7	217
Ocena własnych war. mater.						
Złe	28	39	15	7	10	441
Średnie	27	39	16	9	8	556
Dobre	30	32	15	17	6	182
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	33	34	15	9	9	86
Raz w tygodniu	28	40	15	7	9	666
Kilka razy w roku	28	37	16	12	6	316
W ogóle nie uczestniczy	25	30	18	20	7	110
Poglądy polityczne						
Lewica	26	37	17	13	7	231
Centrum	32	39	13	11	6	345
Prawica	30	33	19	11	6	312
Trudno powiedzieć	23	43	15	4	14	290

Tabela 6. Czy w obecnej sytuacji należy ułatwiać otrzymywanie zezwoleń na posiadanie broni palnej przez zwykłych obywateli czy też przeciwnie - zaostrzyć przepisy dotyczące otrzymywania zezwoleń na posiadanie broni? 1 - Należy ułatwiać posiadanie broni palnej; 2 - Należy ograniczać posiadanie broni palnej (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	83	6	1178
Płeć				
Mężczyźni	17	78	5	556
Kobiety	5	88	7	622
Wiek				
do 24 lat	13	79	8	185
25-34	12	80	8	214
35-44	16	79	6	264
45-54	7	90	3	183
55-64	7	91	3	162
65 lat i więcej	7	85	9	170
Miejsce zamieszkania				
Wieś	11	84	5	437
Miasto do 20 tys.	6	92	2	138
od 21 do 100 tys.	13	77	10	241
101-500 tys.	10	85	5	217
501 tys. i więcej mieszk.	12	78	10	146
Region				
Północny	12	85	3	125
Zachodni	10	83	7	119
Środkowozachodni	10	82	8	182
Środkowy	12	82	6	215
Wschodni	12	84	4	147
Południowo-wschodni	11	83	6	191
Południowo-zachodni	9	83	8	199
Wyszkolenie				
Podstawowe	7	86	7	407
Zasadnicze zawodowe	16	81	3	309
Średnie	10	82	7	375
Wyższe	10	83	7	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	11	82	7	62
Prac.umysł.niż.szczebła	13	72	14	120
Pracownicy fiz.- umysł.	7	89	4	65
Robotnicy wykwalifikowani	10	85	5	129
Robotnicy niewykwalifik.	8	85	7	62
Rolnicy	14	83	3	54
Prywatni przedsiębiorcy	33	62	4	60
Bierni zawodowo				
Renciści	10	83	7	157
Emeryci	6	89	5	198
Uczniowie i studenci	16	75	10	56
Bezrobotni	11	86	3	129
Gospodynie domowe i inni	5	93	2	79
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	10	82	8	139
Sektor państwowy	14	77	9	109
Sektor prywatny	15	78	7	246
Spółdzielczość	3	93	4	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	11	83	7	234
151 - 225	12	85	4	195
226 - 325	9	86	5	277
326 - 425	10	86	4	176
Powyżej 426 zł	14	76	10	217
Ocena własnych war. mater.				
Złe	10	84	6	440
Średnie	12	84	5	556
Dobre	9	80	11	182
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	3	89	8	85
Raz w tygodniu	8	87	5	666
Kilka razy w roku	15	78	7	316
W ogóle nie uczestniczy	20	73	8	110
Poglądy polityczne				
Lewica	14	80	6	231
Centrum	10	84	5	345
Prawica	13	82	5	312
Trudno powiedzieć	6	86	9	290